8-to aprili 2003 - Mashkarthemutno romano dives

Майер Янко приветства ромите по всички тв канали в Русия

Президентът на Фондация "Рома" Майер Янко "запали свещта" рано сутринта на 8 април по руските телевизионни канали, с обръщение към всички роми в Русия по повод големия празник под лозунга "Спрете с наркотрафика в Русия!"

Той каза: "Според информация на Министерство на вътрешните работи, повечето от наркодилърите в страната са руски цигани. Много трудна задача за нашата фондация е да намерим начин да помогнем на властите, както и да променим начина на живот на циганите. Ние трябва да имаме контрол върху информацията. Надявам се, че международната ромска общност ще ни разбере. Ние имаме програма и се надяваме на сътрудничество от страна на руските политически и културни лидери."

Жозефин ВЕРСПАГЕТ

Ромите имат свои собствени гласове

(Антологията "Цигани" на Даян Тонг)

Изследователи от цял свят разглеждат живота на ромите и техните представи за себе си в интердисциплинарната антология "Циганите" на Даян Тонг. В нея се оглеждат не само ромите и малцинствените проблеми, но и цялото съвременно общество. Благодарение на добре подбраните автори по-лесно се възприема гледната точка на ромите и се избягва "безвъпросно приета гледна точка на белите", разкритикувана от Ейдриън Рич. От достъпните и задълбочени статии ще разберете повече за бита, обществената им организация, ромския език, изкуството на ромите (Московския театър "Ромен", андалуското фламенко), отношението на обществото и на неговите институции към ромите, образите им в изкуството.

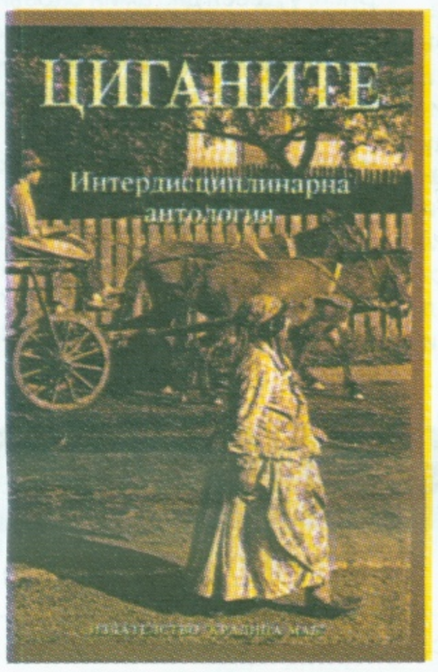

В изследванията има и теми като: историческото потискане на ромите, включително и днешните нови вълни от насилия; динамичната, хетерогенна природа на ромската култура; отношенията между роми и не-роми - лични и институционални.

Статиите са осветляващи и вълнуващи. Такава е първата: "Проучвайки финландските цигани: съвет от една циганка" на финладската ромка Сага Векман, която показва кристално ясно, че ромите имат свои собствени гласове и собствени анализи на своята култура.

Друга статия - на Дан Павел "Странници: Скритите жертви на Румъния", описва какво се случва с ромите в Румъния след Чаушеску. Как два трайно утвърдени мита се разсейват...

Алейна Лемън проследява развитието на ромския театър; Питър Мануел, описва процесите в циганското фламенко - политизацията на фламенко през XX в.

В основата на "Циганите" стоят исторически събития, в които ромите са впримчени от доминиращата култура на страната, в която живеят. Както е казал Джеймс Болдуин: "Човек не може да отрече човешката същност на друг, без при това да унищожи своята..."

Виолета БОГДАНОВА

Пхерясукхе

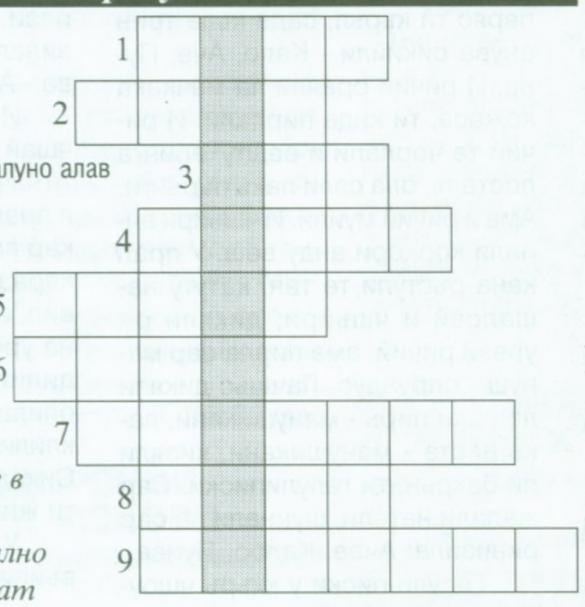

1. Тхан бешимнаске
2. Дешодуй маськ
3. Порта
4. Романо баро поето/ о палуно алав
5. Чарикано хъйвъй
6. Пашь мануш
7. Пхереса
8. Амаро забално/ о алав
9. Цикни кахнори

Отговорите на кръстословицата /пхерясукхе/ очакваме в редакцията. Първите двама правилно отговорили, ще получат по 15 лв.

ОТГОВОРИ на ребуса от бр. 4. 04. 2003 г.

1.патрина; 2. маро; 3. тахтъй; 4. рашай; 5. чъня; 6. гав; 7. ги

Празникът е **ПАТРЯГИ - Великден**

Заедно се учат, заедно се и веселят

Седмицата, предшестваща априлската ваканция, се превърна за децата в сцена, на която българчета и ромчета се опитаха заедно да убедят своите родители, че традициите на различните етноси могат да си подадат ръка в името на нашето общо бъдеще. Нашето общо бъдеще - това беше и мотивът, който присъстваше в различните детски изяви.

С тържеството "Щастливи заедно" учениците от ОУ "Св. Св.Кирил и Методий", в с. Раданово поставиха началото. За първи път и родителите на ромските ученици бяха успели да се преборят с предразсъдъците и със себе си и да напълнят до пръсване салончето на читалището. Българчета и ромчета пяха заедно както на ромски, така и на български, заедно пресъздаваха празниците си... Трупки побиха и българи, и роми, когато осемгодишният Милен запя "Бешав манги коркоро", а майката на 13-годишната Ани (българка) прочете стихотворението, което сама е посветила на това, което децата правят заедно.

Заедно отбеляза предстоящия празник и село Водолей, където в училището вече няма българчета, без това обаче да попречи на българските институции да поканят ромите от селото и заедно да уважат инициативата на децата.

"Гергьовден - различен - общ - наш празник" беше темата на откритият урок в СОУ "Св.Св.Китил и Методий" - гр. Златарица, който се проведе на 28 март 2003 година. Логичен завършек на представянето, което учениците направиха на традициите на различните етноси, съжителстващи в Златарица, бяха приветствените думи на отец Иван. Гости на урока бяха Т. Косеркова (секретар на община Златарица), Цвета Петкова, Неда Кристанова (представители на Фондация "Отворено общество"), Иван Кулеков, когото децата посрещнаха с аплодисменти.

Теодора КРУМОВА

Наградите за ромска литература

1 вия кръг тези творби. Крайните победители бяха избрани въз основа на творбите, получили най-много точки на първия кръг, от международно ромско жури в състав: Латиф Демир (Македония), Ата Бечева (България) и Дезидер Банга (Словакия).

Журито присъди Наградата за белетристика и Наградата за превод, но не присъди Наградата за поезия. Всяка награда имаше и парично изражение в размер на 5000 долара. По двама автори получиха Специално отличие в трите категории, заедно с 1000 долара. (Конкурсът предвиждаше и Награда за небелетристична литература, но много малко автори предложиха свои произведения за тази категория и комисията не избра нито едно от тях за последния кръг на конкурса.)

Отличавайки определени творби, журито подчерта, че те успешно предлагат нови възможности за междукултурен диалог, както и че отправят послание за толерантност. Всички автори дават в своите произведения ценна информация за тяхната култура, често като предизвикателство срещу предразсъдъците и стереотипите. В техните работи, както отбеляза журито, са уловени многостранността, богатството и гъвкавостта на ромския език, като всяка творба се явява ценен принос в протичащия днес процес на създаване на ромска литературна норма.

Наградите бяха присъдени на следните автори:

Наградата за белетристика - на Райко Джурич, родом от Сърбия и Черна гора и понастоящем живеещ в Германия, за забележителните му разказ на ромски, английски и немски език, сред които "O phurd e Devlesko", "Сватба в Аушвиц" и "Ich Bin Ein Auschwitz-Deutscher".

Специално отличие за белетристика - Тера Фабианова от Чешката република получи признание за нейните прекрасни разкази, публикувани в билингвални издания (ромски-чешки), сред които "Cavargos/ Tulak", "Sar me phiravas andre skola/Jak jsem chodila do skoly", "Achil'om Romni", "Miro Dzivipen/ Muj zivot", "So dzalas o Miskas sune/Co se Miskovi zdalo", and "Erzika". Андрей Гина от Чешката република също получи това признание за неговия билингвален сборник разкази "Bijav/ Svatba", както и за още няколко разказа и приказки, сред които "E Marushka", "Pal o Dilino" и "Pal o Preparudo".

Специално отличие за поезия - Байа Саитович от Сърбия и Черна гора получи признание за билингвалния си поетичен сборник (ромски-сръбски) "Ak Avilam/Evo Stigli Smo". Мехмед Мереджан от България също получи Специално отличие за неговия изключителен поетичен сборник на български език "Спомен за утре".

Наградата за превод - на Йозеф Чоли Дароши от Унгария за забележителния му превод на ромски език на "Romancero Gitano" от Федерико Гарсия Лорка в поетичния сборник със заглавие "Romane romancura".

Специално отличие за превод - Густаф Наги от Унгария получи признание за превода на ромски език на драматичната поема на унгарския автор Имре Мадач "Трагедията на човека". Валдемар Калинин, родом от Беларус и понастоящем живеещ във Великобритания, получи признание за чудесния частичен превод на Библията от староеврейски и гръцки източници на ромския диалект от Прибалтика.

С болка за ромските моми

Преди няколко месеца, след като се завърнах от Москва, реших една вечер да посетя бара в махалата на моя приятел Илия. Там заварих старите си приятели Ариф и Дервиш. Докато се черпехме по бира, в бара влязоха група хубави и стройни младежи. Те ме поздравиха и се настаниха на съседната маса. Поръчах на сервитьорката Емилия да им поднесе по една бира от мое име. Разговорът между тях и мен протече на обичайните теми за тези времена: безработица, безпаричие и отчаян, безсмислен живот. Накрая на нашия разговор аз ги попитах:" Момчета, вие вече сте двадесет и осем- тридесетгодишни, защо не се жените? Време е да създавате семейства."

Отговорът бе автоматичен: " Страх ни е да се женим затова че работа няма. Като създадем семейства, ще бъдем едни "некадърни бащи" пред децата и съпругите си, а и най-важното - момичетата от село, от околните села и градове отдавна си продадоха морала и стройните тела за подигравателни суми.Подмамват ги с кафета и гръцки барове, наслади каквито ние не можем да им предложим. А след известно време, когато решат да се върнат при нас, те са вече променени, уморени и супер извратени. Съжаляваме, аго, но с такива жени не можем да градим семейства и не можем да се доверим те да възпитават децата ни. Затова ние, ромските младежи, сме разочаровани от лекомислието на хубавите ни ромски девойки."

Николай ИГНАТОВ - НАЗЪМ, с. Алтимир